

Република Србија
ВРХОВНИ СУД СРБИЈЕ
Кж I ОК 2/05
30.09.2005. година
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд Србије у Београду, у већу састављеном од судија: Милене Инић-Дреџун, као председника већа, Слободана Рашића, Драгана Аћимовића, Горана Чавлине и Бате Цветковића, као чланова већа, и саветника Биљане Милосављевић, као записничара, у кривичном поступку против оптужених АА и др., због кривичног дела злочиначко удруживање из члана 227. став 1. Кривичног закона Републике Србије у саизвршилаштву, у вези са чланом 22. Основног кривичног закона, кривичног дела изнуде из члана 180. ст. 3. у вези ст.2. и 1. Кривичног закона Републике Србије и др., решавајући о жалбама, Окружног јавног тужилаштва, Специјалног тужиоца у Београду, оптужених ББ и ВВ, жалби заједничког браниоца оптужених АА, ГГ, ДД, ЋЋ, ЕЕ и ВВ, адвоката ЗЗ, заједничког браниоца оптужених, АА, ГГ, ДД, ЕЕ и ЋЋ, адвоката ИИ, заједничког браниоца оптужених АА, ГГ, ДД, ЕЕ и ЋЋ, адвоката ЈЈ, заједничкој жалби заједничких бранилаца оптужених АА, ГГ и ДД, адвоката КК и адвоката ЛЛ и заједничкој жалби оптужених ВВ и његовог браниоца адвоката ЉЉ, изјављеним против пресуде Окружног суда у Београду, Посебно одељење К.П.бр.4/03 од 12. новембра 2004. године, после седнице већа одржане у смислу члана 375. ЗКП, у присуству оптужених, АА, ГГ, ДД, ЕЕ, ЋЋ и ВВ и бранилаца оптужених, адвоката ЈЈ, ЛЛ, ЗЗ, ММ, НН, ЊЊ и ЉЉ, дана 29. и 30.09.2005. године, донео је

П Р Е С У Д У

I Поводом изјављених жалби Окружног јавног тужилаштва у Београду, Специјалног тужиоца, оптужених ББ, ВВ и њихових бранилаца, као и бранилаца оптужених АА, ГГ, ЕЕ и ЋЋ, а по службеној дужности, ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Окружног суда у Београду, Посебно одељење К.П.бр.4/03 од 12. новембра 2004. године, у односу на оптужене АА, ГГ, ДД и ВВ, и то само у погледу правне оцене дела, тако што Врховни суд радње оптужених ББ и ВВ, описане у ставу I-Б у тачки 3. изреке те пресуде, правно квалификује као кривично дело изнуде из члана 180. став 3. у вези са ставом 1. КЗ РС, а радње оптужених, АА и ГГ, као исто то дело, у продуженом трајању и за исто им утврђује казне затвора, и то: оптуженом АА и ГГ у трајању од по 7-седам година, а оптуженом ББ, применом члана 42. и 43. ОКЗ, казну затвора у трајању од 3-три године, а задржава као правилне првостепеном пресудом утврђене казне затвора и то: оптуженом АА и ГГ у трајању од по 6-шест месеци за кривично дело злочиначко удруживање из члана 227. став 1. КЗ РС у саизвршилаштву у вези са чланом 22. ОКЗ, описано у ставу I-А изреке првостепене пресуде, оптуженима АА, ГГ и ДД, од по 5-пет година за кривично дело изнуде у покушају из члана 180. став 3. у вези са ставом 2. и 1. КЗ РС, у вези члана 19. ОКЗ, описано у ставу I-Б у тачки 1. изреке првостепене пресуде, оптуженима АА и ГГ од по пет година за кривично дело изнуде из члана 180. став 3. у вези ст.2. и 1. КЗ РС описано у ставу I-Б у тачки 2. изреке пресуде, а за исто то дело оптуженом ББ у трајању од 2-две године; оптуженима АА и ГГ, у трајању од по 6-шест година за кривично дело изнуде из члана 180. став 3. у вези са ставом 2. и 1. КЗ РС, описано у ставу I-Б у тачки 4. изреке првостепене пресуде, па их ОСУЂУЈЕ:

- оптуженог Аа на јединствену казну затвора у трајању од 12-дванаест година,
- оптуженог ГГ на јединствену казну затвора у трајању од 11-једанаест година,
- оптуженог ББ на јединствену казну затвора у трајању од 7-седам година,

у које ће им се урачунати време проведено у притвору од 14.03.2001. године, па надаље и

- оптуженог ВВ на казну затвора у трајању од 3-три године, у коју му се урачунава време проведено у притвору од 14.03.2001. године до 30.07.2003. године и од 31.05.2004. године, па надаље.

II ДЕЛИМИЧНИМ УВАЖЕЊЕМ жалбе Окружног јавног тужилаштва- Специјалног тужиоца, ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ првостепена пресуда, у односу на оптужене: ЕЕ и ЋЋ само у погледу одлуке о казни, тако што Врховни суд ове оптужене за кривично дело изнуде из члана 180. став 3. у вези са ставом 2. и 1. КЗ РС описано у ставу I-Б у тачки 2. изреке те пресуде, уз примену члана 42. и 43. ОКЗ, ОСУЋУЈЕ на казне затвора у трајању од по три године, у које ће им се урачунати време проведено у притвору и то оптуженом ЕЕ од 14.03.2003. године до 06.05.2004. године, а оптуженом ЋЋ од 30.03.2003. године до 06.05.2004. године, док се у преосталом делу жалбе Окружног тужилаштва, Специјалног тужиоца, оптужених ББ и ВВ и њихових бранилаца, као и бранилаца оптужених АА, ГГ, ЕЕ и ЋЋ, ОДБИЈАЈУ као неосноване, па се у преосталом непреиначеном делу првостепена пресуда, ПОТВРЂУЈЕ.

Образложење

Наведеном пресудом Окружног суда у Београду, Посебно одељење, оптужени АА и ГГ, у ставу I-А, оглашени су кривим за кривично дело злочиначко удруживање из члана 227. став 1. КЗ РС у саизвршилаштву у вези са чланом 22. ОКЗ и за исто им утврђене казне затвора у трајању од по 6-шест месеци, под I-Б тачке 1. изреке првостепене пресуде оптужени АА, ГГ и ДД, оглашени су кривим за кривично дело изнуде из члана 180. став 3. у вези са ставом 2. и 1. КЗ РС, у вези са чланом 19. ОКЗ и за исто им утврђене казне затвора у трајању од по 5-пет година, у ставу I Б, тачке 2. изреке те пресуде оптужени АА, ГГ, ДД, ЕЕ и ЋЋ, оглашени су кривим за кривично дело изнуде из члана 180. став 3. у вези са ставом 2. и 1. КЗРС, за којима су оптуженима АА и ГГ утврђене казне затвора у трајању од по пет година, а оптужени ЕЕ и ЋЋ уз примену члана 42. и 43. ОКЗ, осуђени су на казне затвора у трајању од по 2-две године. У ставу I-Б, под тачком 3. оптужени ББ и ВВ оглашени су кривим за кривично дело изнуде из члана 180. став 3. у вези са ставом 2. и 1. КЗ РС, а оптужени АА и ГГ, за исто то кривично дело, али у продуженом трајању, за које су оптуженима АА и ГГ утврђене казне затвора у трајању од по 7-седам година, ДД уз примену члана 42. и 43. ОКЗ, казна затвора у трајању од 3-три године, а оптужени ВВ, уз примену члана 42. и 43. ОКЗ, за то дело осуђен је на казну затвора у трајању од 3-три године, док су под I-Б тачке 4. изреке те пресуде оптужени, АА и ГГ, оглашени кривим за кривично дело изнуде из члана 180. став 3. у вези става 2. и 1. КЗ РС, за које су им утврђене казне затвора у трајању од по 6-шест година и потом осуђени: оптужени АА на јединствену казну затвора у трајању од 12-дванаест година, оптужени ГГ на јединствену казну затвора од 11-једанаест година, оптужени ББ на јединствену казну затвора у трајању од 7-седам година, оптужени ЕЕ и ЋЋ на казне затвора у трајању од по 2-две године и оптужени ВВ на казну затвора у трајању од 3-три године у које им се урачунава време проведено у притвору и то оптуженима АА, ГГ и ББ у периоду од 14.03.2001. године, па надаље до правноснажности те пресуде, а најдуже до истека казни изречених истом, оптуженима ЕЕ, урачунава се време проведено у притвору од 14.03.2003. до 06.05.2004. године, а оптуженом ЋЋ од 30.03.2003. године до 06.05.2004. године и оптуженом ВВ, време проведено у притвору од 14.03.2003. до 30.07.2003. године и од 31.05.2004., па надаље до правноснажности те пресуде, а најдуже до истека казне изречене истом. Оптужени АА и ГГ, обавезани су да на име одштетног захтева плате ОО динарску противвредност одузетих 100.000 швајцарских франака, по курсу важећем на дан исплате, а све у року од 15 дана од дана правноснажности пресуде, под претњом принудног извршења. Истовремено су оптужени АА, ГГ, ДД, ЕЕ, ЋЋ и ВВ, обавезани да суду на име паушала исплате свако износ од по 10.000,00 динара, све у року од 15 дана од дана правноснажности пресуде под претњом принудног извршења. Под II изреке првостепене пресуде оптужени ПП на основу члана 355. тачке 3. ЗКП, ослобођен је од оптужбе да је извршио кривично дело изнуде из члана 180. став 3. у вези са ставом 2. и 1. КЗ РС.

Против наведене првостепене пресуде жалбе су изјавили:

- Специјални тужилац Окружног јавног тужилаштва у Београду у осуђујућем делу првостепену пресуду побија због одлуке о казни, у односу на све оптужене који су оглашени кривим, а у ослобађајућем делу, због битне повреде одредаба кривичног поступка и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, са предлогом да Врховни суд у осуђујућем делу оптуженог АА, ГГ, ДД, ЕЕ, ЋЋ и ВВ, осуди на казне затвора у дужем временском трајању, а у односу на оптуженог ПП, ослобађајући део, пресуду укине и у том делу предмет врати првостепеном суду на поновно суђење.

- Оптужени ББ, због битне повреде одредаба кривичног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, повреде кривичног закона и због одлуке о казни, са предлогом да Врховни суд побијану пресуду укине и предмет врати првостепеном суду на поновно суђење, с тим што је захтевао да

о седници већа Врховног суда буде обавештен, ради присуства истој.

- Оптужени ВВ, због повреде кривичног закона и због одлуке о казни, с тим што из образложења жалбе произилази да се пресуда побија и због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, са предлогом да Врховни суд побијану пресуду преиначи, тако што ће његове радње правно квалификовати као кривично дело принуде из члана 62. став 1. КЗ РС и за исто му изрећи казну затвора у краћем временском трајању.

- Заједнички бранилац оптужених АА, ГГ, ДД, ЋЋ, ГГ и ВВ, адвокат ЗЗ, пресуду побија због битне повреде одредаба кривичног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, повреде кривичног закона и због одлуке о казни, са предлогом да Врховни суд побијану пресуду преиначи тако што ће ове оптужене ослободити од оптужбе за кривична дела за која се терете, или да у побијаном делу пресуду укине и предмет врати првостепеном суду на поновно суђење, или пак исту преиначи у погледу одлуке о казни, изрицањем блажих казни овим оптуженима. У жалби је захтевано да оптужени и бранилац буду обавештени о седници већа Врховног суда.

- Заједнички бранилац оптужених АА, ГГ, ДД, ЕЕ и ЋЋ, адвокат ИИ, због битне повреде одредаба кривичног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, повреде кривичног закона и одлуке о казни, са предлогом да Врховни суд побијану пресуду у односу на ове оптужене (осуђујући део), укине и у том делу предмет врати првостепеном суду на поновно суђење. У жалби је захтевано да ови оптужени и њихов бранилац буду обавештени о седници већа Врховног суда.

- Заједнички бранилац оптужених АА, ГГ, ДД, ЕЕ и ЋЋ, адвокат ЈЈ, пресуду побија у осуђујућем делу по четири законска основа, са предлогом да Врховни суд побијану пресуду у односу на ове оптужене укине и предмет у том делу врати првостепеном суду на поновно суђење, или исту преиначи, тако што ће оптужене ослободити од оптужбе за кривична дела у питању, или исту преиначи у погледу одлуке о казни, изрицањем блажих казни. У жалби је захтевано да оптужени и њихов бранилац буду обавештени о седници већа Врховног суда.

- Заједничку жалбу, заједнички браниоци оптужених, АА, ГГ и ДД, адвокат КК и адвокат ЛЛ, пресуду побијају у осуђујућем делу у односу на ове оптужене, због битне повреде одредаба кривичног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, повреде кривичног закона и због одлуке о казни, са предлогом да Врховни суд у побијаном делу пресуду укине и предмет врати првостепеном суду на поновно суђење, или исту преиначи тако што ће ове оптужене ослободити од оптужбе за предметна кривична дела. У жалби је захтевано да ови оптужени и њихови браниоци буду обавештени о седници већа Врховног суда.

- Заједничку жалбу оптужени ВВ и његов бранилац адвокат ЉЉ, због битне повреде одредаба кривичног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, повреде кривичног закона и одлуке о казни, са предлогом да Врховни суд побијану пресуду у односу на оптуженог ВВ укине и у том делу предмет врати првостепеном суду на поновно суђење. У жалби је захтевано да о седници већа Врховног суда буду обавештени овај оптужени и његов бранилац.

Одговоре на жалбу Окружног јавног тужиоца поднели су:

- бранилац оптуженог ПП, адвокат НН, са предлогом да Врховни суд жалбу Окружног јавног тужиоца у односу на оптуженог ПП, одбије као неосновану, а побијану пресуду у ослобађајућем делу у односу на овог оптуженог, потврди, и браниоца обавести о седници већа Врховног суда.

- бранилац оптуженог ПП, адвокат ЊЊ, са предлогом да Врховни суд жалбу Окружног јавног тужиоца у том делу одбије као неосновану, а побијану пресуду у ослобађајућем делу у односу на оптуженог ПП, потврди. У жалби је захтевано да о седници већа Врховног суда буду обавештени овај оптужени и његов бранилац, и

- бранилац оптуженог ПП, адвокат ММ, са предлогом да Врховни суд у односу на оптуженог ПП, жалбу

Окружног јавног тужиоца одбије као неосновану, а побијану пресуду у ослобађајућем делу потврди. У жалби је захтевано да о седници већа Врховног суда буду обавештени оптужени и његов бранилац.

Републички јавни тужилац Србије у свом писменом поднеску Ктж.бр.321/05 од 24.02.2005. године, предложио је да Врховни суд уважи жалбу Окружног јавног тужиоца у Београду, и побијану пресуду у осуђујућем делу у односу на оптужене, АА, ГГ и ДД, преиначи, у погледу одлуке о казни, изрицањем јединствене казне затвора у дужем временском трајању, а оптужене ЕЕ, ЋЋ и ВВ, осуди на казне затвора у дужем временском трајању, те да у ослобађајућем делу у односу на оптуженог ПП, побијану пресуду укине, и у том делу предмет врати првостепеном суду на поновно суђење, а као неосноване одбије жалбе оптужених ПП, ДД, као и жалбе бранилаца оптужених АА, ГГ, ДД, ЕЕ, ЋЋ и ВВ.

Врховни суд је одржао седницу већа у смислу члана 375. ЗКП, у присуству уредно обавештених, Републичког јавног тужиоца Србије РР, оптужених АА, ГГ, ДД, ЕЕ, ЋЋ и ВВ, а у одсуству уредно обавештеног ПП, те у присуству бранилаца оптужених, адвоката ЈЈ, ЛЛ, ЗЗ, ММ, НН, ЊЊ и ЉЉ, а у одсуству уредно обавештених адвоката КК и адвоката ИИ, на истој размотрио све списе овог предмета заједно са побијаном пресудом коју је испитао у смислу члана 380. ЗКП, па је по оцени навода у изјављеним жалбама и мишљења Републичког јавног тужиоца Србије, као и објашњења која су присутни оптужени, а посебно њихови браниоци дали на седници већа, нашао следеће:

Побијана пресуда не садржи битне повреде одредаба кривичног поступка које се у смислу члана 380. став 1. тачке 1. ЗКП, испитују по службеној дужности, нити оне битне повреде на које се изјављеним жалбама указује.

Свим жалбама изјављеним у корист оптужених (осим жалбом оптуженог ВВ) првостепена пресуда у осуђујућем делу побија се због битне повреде одредаба кривичног поступка из члана 368. став 1. тачке 11. ЗКП.

Супротно наводима жалби, Врховни суд налази да је изрека првостепене пресуде јасна и разумљива, те садржи потпун опис радњи за сваког од оптужених, са јасним одређењем ко су организатори и ко чланови организоване групе, који су били циљеви те групе, док су у одговарајућем делу образложења пресуде о свим одлучним чињеницама дати довољни и правилни разлози, непротивречни међусобно и у односу на изреку као и у односу на садржину изведених доказа посебно везаних за организовање криминалне групе, ко су чланови, ко су извршиоци инкриминисаних радњи и са којим циљем. Сходно томе, правилно су оптужени АА и ГГ посебно издвојени и оглашени кривим ставом I-A изреке првостепене пресуде као организатори криминалне групе чији су чланови поименично наведени у опису радње тог дела изреке у ком су ови оптужени АА и ГГ оглашени кривим за кривично дело из члана 227. став 1. КЗ РС, па то изреку не чини неразумљивом и саму себи противречном, нити неразумљивост постоји у односу на део изреке првостепене пресуде под I-B где је дат опис радњи оптужених, АА, ГГ, ББ, ВВ, ЕЕ и ЋЋ (са сведоком сарадником ФФ), јер се ради о одвојеном догађају (са правном квалификацијом тих радњи као кривично дело изнуде из члана 180. КЗ РС). Стога су супротни жалбени наводи бранилаца оптужених АА и ГГ, неосновани.

Такође, су неосновани и жалбени наводи оптужених ЕЕ и ЋЋ, адвоката ЗЗ, којим се указује да је побијана пресуда неразумљива, јер је првостепени суд ове оптужене огласио кривим за кривично дело изнуде у покушају из члана 180. став 3. у вези са ст.2. и 1. КЗ РС и у вези са чланом 19. ОКЗ, описано у ставу I-B у тачки 2. изреке пресуде (страна 6. и 7. изреке), а није им изрекао казне затвора. Ово стога што је првостепени суд оптужене ЋЋ и ЕЕ за наведено дело осудио на казне затвора у трајању од по 2-две године, што стоји на страни 11. изреке првостепене пресуде, па то што на страни 7. одмах иза правне квалификације инкриминисаних радњи, за које је ове оптужене огласио кривим првостепени суд оптуженима ЕЕ и ЋЋ није изрекао казне затвора (где је иначе осталим саоптуженима утврдио казне затвора), изреку пресуде не чини мањкавом и неразумљивом, већ се само ради о специфичном техничком и стилском решењу израде првостепене пресуде, па на описани начин није учињена битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 368. став 1. тачка 11. ЗКП.

Без основа су и наводи жалби изјављених у корист свих оптужених који су оглашени кривим и то да је првостепена пресуда неразумљива, јер у изреци исте суд означава само девизне новчане износе које су оптужени захтевали од оштећених, а не означава се динарска противвредност истих. Ово из разлога што је у време извршења кривичних дела било опште познато да су динарске противвредности наведених износа девизних средстава знатно премашивале динарске износе који су били квалификаторна околност за правну квалификацију извршених кривичних дела.

Даље се жалбама изјављеним у корист оптужених АА, ГГ, ДД, ЕЕ, ЋЋ и ВВ, указује да је првостепена пресуда донета уз битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 368. став 1. тачке 10. ЗКП, јер су искази оштећених ЖЖ, СС и ТТ, као и сведока ЋЋ и УУ, на којима суд заснива утврђено чињенично стање, у истрази прибављени на незаконит начин, уз примену тортуре и других видова насиља над њима.

Врховни суд и овај жалбени навод оцењује неоснованим, јер из списка предмета не произилази оправданост тврдње да су спорне исказе у истрази у којима су ови сведоци потврдили одговарајуће наводе из оптужбе, наведена оштећена лица и сведоци, дали уз примену насиља над њима од стране државних органа, а у циљу изнуђивања одређене садржине исказа која потврђује извршење инкриминисаних радњи од стране одређених оптужених лица, нити су оптужени и њихови браниоци понудили суду доказе који би указивали на евентуалну основаност изнетих навода. Само оповргавање на главном претресу раније датих исказа у истрази, уз паушалне тврдње да су били изложени тортури, свакако није аргумент који би за изнету тврдњу могао бити прихватљив, што је иначе и првостепени суд правилно закључио и о томе у одговарајућим деловима првостепене пресуде код оцене исказа сваког од наведених оштећених и сведока, дао аргументоване разлоге.

Чињенице да су оштећени саслушавани истог дана кад су поднели кривичне пријаве, те да су неки саслушавани и после истека радног времена суда, те записнике не чини мањкавим, док су и сами оштећени и сведоци на главном претресу изјављивали да истражни судија није на њих вршио било какав притисак, а поред тога, они на записнике нису имали било какве примедбе приликом својеручног потписивања истих.

Жалбама изјављеним у корист оптужених, АА, ГГ и ДД, првостепена пресуда побија се и због битне повреде одредаба кривичног поступка из члана 368. став 2. ЗКП, са истицањем да је право ових оптужених на одбрану повређено тиме што је првостепени суд пресуду засновао на исказима оштећених СС и ТТ, датим 13.04.2003. године, дакле пре покретања кривичног поступка против окривљених, када окривљених није ни било, због чега браниоци нису могли присуствовати испитивању ових оштећених и постављати питања. Истиче се да су стога ти записници морали бити издвојени из списка и нису могли бити коришћени као доказ (чиме се пледира и на битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 368. став 1. тачке 10. ЗКП).

И ови жалбени наводи су неосновани, јер су спорне исказе оштећени, сведоци дали у предкривичном поступку на предлог овлашћеног тужиоца, истражном судији, који је сходно својим овлашћењима из члана 239. став 1. ЗКП, те истражне радње предузео (саслушање оштећених), пре покретања истраге, јер је то оцењено неопходним и целисходним. Стога, околност да су наведени оштећени, саслушани у форми истражних радњи није сметња да се наведени записници користе, јер су сачињени пред тада надлежним истражним судијом у Крушевцу и оштећени су прописно упозорени на своја права и обавезе, док је у записницима констатовано да су искази гласно диктирани и да су их оштећени потписали без примедбе.

Стоји чињеница на коју се жалбама бранилаца свих оптужених указује да записник о исказу ВВ у истрази који је он дао у својству сведока сарадника, није потписан од његовог браниоца који му је тада био постављен по службеној дужности, али таква обавеза према одредбама ЗКП и није предвиђена, а оптужени ВВ је и у својству сведока сарадника саслушан у складу са одредбама ЗКП, па и нема недостатака због којих је спорни записник требао бити издвојен из списка предмета, те су у том смислу изнети супротни жалбени наводи бранилаца свих оптужених који су оглашени кривим, без основа.

По оцени Врховног суда сведок сарадник ФФ, тај статус је добио по одлуци суда и у том својству је саслушаван, како у истрази, тако и на главном претресу уз сва упозорења и на начин предвиђен одредбама ЗКП, па се жалбени наводи којима се указује на супротно, оцењују неоснованим.

Сведок ЦЦ није подносилац кривичне пријаве против оптужених, због чега у том својству и није саслушаван на главном претресу, већ у својству сведока, а пре давања исказа био је прописно упозорен на све на шта је суд био дужан да га упозори сходно одредбама ЗКП, због чега се оцењују неоснованим жалбени наводи бранилаца оптужених којима се указује да исказ овог сведока није могао бити коришћен као доказ.

Побијајући првостепену пресуду у осуђујућем делу, због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и у вези са тим због повреде кривичног закона, свим жалбама изјављеним у корист оптужених, указује се да изведени докази нису пружили суду поуздан основ за закључак да су оптужени извршили предметна кривична дела и да су за иста одговорни. Истиче се, а посебно у жалбама бранилаца, да је првостепени суд требао поверовати оптуженима који су од почетка поступка категорично оспоравали извршење кривичних дела, исказима оштећених датим на главном претресу и исказима оптуженог ВВ, такође датом на главном претресу јер је у истрази он измишљено теретио оптужене верујући у погодности које би могао добити стицањем својства сведока сарадника и излагањем из притвора, те се у жалбама, посебно бранилаца оптужених, даје сопствена детаљна анализа изведених доказа и износе чињенични закључци другачији од оних у првостепеној пресуди, а у погледу објективних и субјективних обележја кривичних дела у питању, те се истиче да су сходно томе оптужени требали бити ослобођени од оптужбе или би у инкриминисаним радњама евентуално постојала битна обележја неких других кривичних дела, а не оних за која су оглашени кривим.

По оцени Врховног суда наведеним жалбама нису доведени у сумњу закључци првостепеног суда да су оптужени АА, ГГ, ДД, ЕЕ, ВВ и ЋЋ на начин и под околностима ближе описаним у изреци првостепене пресуде и одговарајућим деловима образложења починили спорне инкриминисане радње.

Своја чињенична утврђења у овој кривичноправној ствари првостепени суд је правилно засновао на бројним изведеним доказима, наведеним на страни 31, став 2, на страни 32. и страни 33. став 1. образложења побијане пресуде. Све доказе првостепени суд је детаљно анализирао, појединачно и у међусобној вези, као и у односу на садржине одбране оптужених, те дао разлоге које доказе прихвата као веродостојне и у ком делу, а које не и због чега, навео чињенице које је из којих доказа утврдио и о свему томе дао довољне и сасвим јасне разлоге за утврђење сваке од инкриминисаних радњи и јасно утврдио и определио улогу сваког од извршилаца истих, а посебно у погледу доприноса извршењу кривичних дела у питању.

Да су оптужени АА, ГГ и ДД на штету оштећеног АБ извршили инкриминисане радње описане у ставу I-Б у тачки 1. изреке првостепене пресуде, суд је на сигуран начин утврдио, пре свега из исказа оштећеног АБ, који је врло убедљиво описао догађај – бацање бомби на његове објекте - (породичну кућу и пословне просторије), повезујући то са претњама, односно захтевима оптужених АА и ГГ да им он – оштећени АБ, на штету своје имовине исплати 150.000 немачких марака. Овакав исказ оштећеног АБ у одговарајућим деловима потврђен је исказима сведока АВ и АГ, као и исказом сведока сарадника ФФ, те извештајем СУП-а Крушевац од 13.08.1998. године. Наведени докази су по правилном закључку првостепеног суда међусобно сагласни и допуњују се, те су пружили сасвим поуздан основ за закључак о постојању свих чињеница и околности као и току критичног догађања. Исцрпни су и аргументовани разлози које је првостепени суд дао за оцену изведених доказа и чињеничне закључке, као и разлоге због чега не прихвата одбране оптужених (на странама од 36-44 став 3. образложења), који су за Врховни суд потпуно прихватљиви.

Посебно је првостепени суд објаснио постојање спорних чињеница да је озбиљна претња постојала и да је потицала управо од оптужених у наведеном циљу – намери принуђавања оштећеног да им на штету своје имовине преда тражени износ новца, ради прибављања себи противправне имовинске користи. Такође је правилно првостепени суд оценио неприхватљивом одбрану оптуженог ДД у погледу његовог алибија да се у време извршења предметног кривичног дела налазио у ИИ1, јер је суд изнете чињенице и у том смислу проверио и утврдио из извештаја Интерпола Београд о извршеној провери преко Интерпола ИИ2, те провери преко Амбасаде СР ИИ3, као и увидом у пасош овог оптуженог и отисак штамбиља и шифара уписаних у пасош оптуженог. Те чињенице, а у вези са исказом сведока сарадника ФФ који је у тврдњи да је оптужени ДД заједно са оптуженим АА и ГГ бацио две бомбе на објекте оштећеног, био категоричан, довољан су и поуздан доказ о неоснованости тврдњи одбране оптуженог ДД у погледу истакнутог алибија.

Да су оптужени АА, ГГ, ДД, ЕЕ и ЋЋ извршили инкриминисане радње на начин и под околностима описаним у ставу I-Б у тачки 2. изреке првостепене пресуде, суд је на поуздан начин утврдио из исказа оштећеног – сведока ЖЖ датог у претходном поступку и исказа сведока СС и ТТ, те исказа сведока сарадника ФФ.

Ти искази правилно су оцењени веродостојним, јер су детаљни, убедљиви и логични у погледу одлучних чињеница, а разлози које је првостепени суд о томе дао исцрпни су и аргументовани за Врховни суд потпуно прихватљиви, као и разлози које је суд дао зашто није прихватио одбране оптужених, а посебно везане за тврдњу оптуженог АА да му је свелок ЖЖ новац позајмио ради започињања посла (страница 48. и

Бројни су докази на којима је првостепени суд засновао своја утврђења да су оптужени на штету ТТ и СС починили инкриминисане радње описане у ставу I-Б у тачки 3. изреке првостепене пресуде, а који докази су наведени на страни 50. став 2. образложења. У том смислу правилно је првостепени суд као веродостојне оценио исказе оштећених ТТ и СС дате у претходном поступку, као јасне и логичне, а исти су у одговарајућим деловима потврђени исказима сведока АД, јер је тај сведок потврдио шта је чуо када је оптужени АА тражио новац од оштећеног ТТ и на који начин, да је онда оштећеном рекао да поднесе кривичну пријаву, а оштећени био утучен и само му одговорио да „људи терају силу, тако им се може“. И исказом сведока АЂ који је посведочио о догађају када су младићи тукли оштећеног СС и о томе како је сазнао да су то "БА", потврђен је исказ сведока СС дат у претходном поступку, а исказом сведока ЦЦ о одласку ових оштећених, ТТ и СС, у СУП, да би тражили помоћ због проблема који они имају са криминалном групом коју воде оптужени АА и ГГ, што потврђује и пропусница број 02 МУП-а Србије од __.2000. године, издата на име ТТ и СС. Веродостојност наведених доказа из којих је првостепени суд утврдио постојање одлучних чињеница које се тичу описаних радњи оптужених о овом кривичном делу учињеном на штету ТТ и СС, такође је првостепени суд дао веома исцрпне, убедљиве и логичне разлоге, као и за неприхватање одбрана оптужених, а посебно је суд објаснио због чега налази да се није радило о добровољном позајмљивању новца оптуженом АА од стране ових оштећених како је то тврдио оптужени АА, и ови оштећени на главном претресу, изменивши свој ранији исказ. Ти разлози суда изнети на страни 61. и 62. образложења првостепене пресуде, за Врховни суд потпуно су прихватљиви и нису доведени у сумњу наводима жалби изјављених у корист оптужених о којима је реч.

Чињеница да су оптужени АА и ГГ извршили кривично дело изнуде на штету ОО, које је ближе описано у ставу I-Б у тачки 4. изреке првостепене пресуде је утврђено из исказа оштећеног, те сведока УУ и ЋЋ, датих у претходном поступку, који су од првостепеног суда правилно оцењени веродостојним те су правилни и разлози које је првостепени суд дао за свој став због чега неприхватљивим оцењује њихове измењене исказе дате на главном претресу. Ти разлози за Врховни суд потпуно су прихватљиви као довољно аргументовани, убедљиви и логични.

Из исказа сведока сарадника ФФ, првостепени суд је на сасвим поуздан начин утврдио да је формирана криминална група, ко је све сачињавао да су организатори били оптужени, АА и ГГ, а формирање групе имало је за циљеве да за дужи временски период уз застрашивање, претње и принуду (у виду батинања, бацања бомби и слично), изнуђује новац од оштећених ради стицања материјалне добити и моћи, да је свако у групи имао одређене задатке које је без поговора испуњавао. Овако детаљан, доследан кроз цео поступак, и јасан исказ сведока сарадника ФФ, првостепени суд је правилно оценио веродостојним, јер је исти и потврђен другим доказима, и то исказом оптуженог ВВ датом у истрази, као и исказима оштећених, о начинима који су оптужени АА и ГГ и чланови њихове групе, од њих изнуђивали новац, о чему је напред било више речи.

Имајући то у виду, утврђење суда да је оптужени АА био организатор криминалне групе заједно са оптуженим ГГ, није доведено у сумњу ни жалбеним наводима бранилаца оптуженог АА да се он налазио на издржавању казне затвора у време које суд опредељује као време извршења кривичног дела злочиначко удруживање из члана 227. став 1. КЗ РС – почев од друге половине 1998. године, па да због тога није било могуће да дело изврши. Наведена тврдња бранилаца је у супротности и са властитим исказивањем оптуженог АА да је он у току 1999. године излазио из затвора на викенде, а неспорно је утврђено да му је оптужени ГГ био у посети у затвору, па када се уз све то имају у виду и друге могућности комуникације из затворских услова са спољним светом, то се овај жалбени навод бранилаца оптужених показује потпуно неоснованим.

Неосновани су и жалбени наводи жалби изјављених у корист оптужених којима се оспорава организовање и постојање групе и вршење кривичних дела изнуде у саставу те организоване групе.

У погледу субјективног односа оптужених према инкриминисаним радњама првостепени суд је дао сумарне разлоге, без изричитог одређења да се ради о директном умишљају као облику виности сваког од оптужених, али из чињеничног описа и оцене доказа сасвим јасно произилази постојање свести и воље код оптужених да радње за које се терете предузимају у саставу групе, и са којим циљем, односно да су радње и последице обухваћене њиховом свешћу и вољом.

Правилно је првостепени суд утврдио и определио висину противправно прибављене имовинске користи изразжену у паразима, код сваког од извршених кривичних дела описаних у ставу I-Б тачка 1, 2, 3 и 4.

изражену у девизама, код сваког од извршених кривичних дела описаних у ставу Г-Б тачка 1, 2, 3. и 4. изреке, и одговарајућег дела образложења, а то што те износе првостепени суд није изразио у динарима, не представља непотпуно и погрешно утврђено чињенично стање, нити је било нужно одређивање вештака за утврђивање истог. Ово стога што је у време извршења кривичних дела било опште познато да су динарске противвредности наведених износа девизних средстава знатно премашивале динарске износе који су били квалификатроне околности за правну квалификацију извршених кривичних дела изнуде из члана 180. КЗ РС, док је као квалификаторна околност за став 3. наведене законске одредбе, потребно да је дело извршено организовано – организатор и непосредни извршилац.

На потпуно и правилно утврђено чињенично стање првостепени суд је правилно применио кривични закон, када је у радњама оптужених АА и ГГ описаним у ставу IА изреке првостепене пресуде, нашао сва битна обележја кривичног дела злочиначко удруживање из члана 227. став 1. КЗРС, о чему су у побијаној пресуди на страни 76. ст.4. и 5. и на страни 77. став 1. образложења дати довољни и правилни разлози. Такође је правилно првостепени суд нашао да је ово дело учињено у саизвршилаштву сходно члану 22. али је погрешно означио назив закона, наводећи ОКЗ, који је ступио на снагу 12. априла 2002. године, уместо да наведе Кривични закон Републике Србије који је важио у време извршења предметног кривичног дела. Међутим, ова грешка првостепеног суда не представља повреду закона из члана 369. ЗКП, на коју је иначе, Врховни суд обавезан да сходно члану 380. став 2. ЗКП, пази по службеној дужности, јер се ради о истоветној законској одредби у погледу саизвршилаштва оптужених, из члана 22, по старом закону КЗ СРЈ, и по новом закону ОКЗ, па овим погрешним означавањем назива закона није дошло до штетних последица по оптужене, због чега и нема повреде закона која би захтевала преиначење или укидање првостепене пресуде.

Такође је правилно првостепени суд радње оптужених АА, ГГ и ДД, описане у ставу I-Б тачка 1. изреке првостепене пресуде правно квалификовао као кривично дело изнуде из члана 180. став 3. у вези са ставом 2. и 1. КЗ РС, те је правилно нашао да се ради о покушају из члана 19. али је такође погрешно означио назив закона уместо КЗ СРЈ навео је ОКЗ. За ово погрешно означавање назива закона важи исто образложење као у претходном ставу ове пресуде.

Такође је правилно првостепени суд радње оптужених АА, ГГ, ББ, ДД и ЂЂ, описане у ставу I-Б у тачки 2. изреке, правно квалификовао као кривично дело изнуде из члана 180. став 3. у вези са ставом 2. и 1. КЗ РС, те радње оптужених АА и ГГ описане у ставу I-Б у тачки 4., као кривично дело изнуде из члана 180. став 3. у вези са ставом 2. и 1. КЗ РС. О свему томе побијана пресуда садржи довољне и правилне разлоге који нису доведени у сумњу жалбеним наводима изјављених жалби.

Истовремено је Врховни суд нашао да је правном квалификацијом радњи оптужених АА, ГГ, ДД и ВВ, описаних у ставу I-Б у тачки 3. изреке првостепене пресуде правно квалификованих и по ставу 2. члана 180. КЗ РС, повредио кривични закон на штету оптужених, јер висина противправно прибављене имовинске користи ни у једној од описаних радњи извршења тог кривичног дела изнуде, не прелази износ од 300.000,00 динара, што је квалификаторна околност за правну квалификацију по тој законској одредби. Како су ови оптужени кривично дело изнуде описано у означеном делу изреке првостепене пресуде учинили организовано (што је и првостепени суд правилно утврдио), то је Врховни суд наведено противправно деловање оптужених правно квалификовао као кривично дело изнуде из члана 180. став 3. у вези са ставом 1. КЗ РС, које су оптужени АА и ГГ извршили у продуженом трајању (што је првостепени суд такође правилно оценио), па је Врховни суд у том смислу преиначио првостепену пресуду, јер се ради о повреди закона из члана 369. тачке 4. ЗКП, на коју је другостепени суд сходно члану 380. став 1. тачке 2. ЗКП, обавезан да пази по службеној дужности.

По оцени Врховног суда и остали жалбени наводи оптужених и њихових бранилаца уколико се односе на битне повреде одредаба кривичног поступка, погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање и повреду кривичног закона, нису од утицаја на правилно пресуђење.

Испитујући првостепену пресуду у делу одлуке о казни, а поводом жалби Округног јавног тужиоца којом се предлаже строже кажњавање и жалби оптужених и њихових бранилаца којима се предлаже блаже кажњавање, Врховни суд је нашао следеће:

Правилно је првостепени суд у односу на оптужене АА, ГГ, ДД и ВВ утврдио све околности које су од утицаја на висину казне у смислу члана 41. ОКЗ, олакшавајуће околности наведене на страни 78. став последњи и страни 79. образложења првостепене пресуде, у односу на отежавајућу околност да су ови оптужени раније више пута правноснажно осуђивани за различита кривична дела. Имајући у виду те

околности, као и тежину кривичног дела изнуде из члана 180. став 3. у вези са ставом 1. КЗ РС у продуженом трајању (описано у ставу I-Б у тачки 3. изреке првостепене пресуде), која је измењена и нешто лакша у односу на ону која је била по првостепеној пресуди, Врховни суд је оптуженима АА и ГГ за то дело утврдио казне затвора у трајању од по 7-седам година, нашавши да су исте сразмерне и тежини дела и друштвеној опасности ових оптужених као извршилаца. Истовремено је Врховни суд задржао као правилно првостепеном пресудом утврђене казне затвора овим оптуженима за кривична дела, злочиначко удруживање из члана 227. став 1. КЗ РС, у вези са чланом 22. КЗ СРЈ у трајању од по шест месеци, за кривично дело изнуде у покушају из члана 180. став 3. у вези са ставом 2. и 1. КЗ РС, у вези са чланом 19. КЗ СРЈ, учињено на штету АБ, у трајању од по 5-пет година, за кривично дело изнуде из члана 180. став 3, 2. и 1. КЗ РС учињено на штету ЖЖ, у трајању од по 5-пет година и за кривично дело изнуде из члана 180. став 3. у вези става 1. КЗ РС учињено на штету ОО, у трајању од по 6-шест година, па их је потом осудио на јединствене казне затвора, и то оптуженог АА у трајању од 12-дванаест година, а оптуженог ГГ на казну затвора у трајању од 11-једанаест година, које су адекватне тежини учињених кривичних дела и друштвеној опасности ових оптужених као извршилаца и истовремено се показују као нужне и довољне за постизање своје законом прописане сврхе предвиђене чланом 33. ОКЗ, постизања како опште, тако и специјалне превенције.

Имајући у виду олакшавајуће и отежавајуће околности правилно првостепеном пресудом утврђене код оптуженог ББ, као и тежину кривичног дела изнуде из члана 180. став 3. у вези става 1. КЗ РС, учињено на штету оштећених, СС и ТТ, чија правна квалификација је у односу на првостепену пресуду измењена, али није од утицаја на казну, Врховни суд је оптуженом ДД за то дело уз примену члана 42. и 43. ОКЗ, утврдио казну затвора у трајању од 3-три године, дакле испод прописаног законског минимума за инкриминацију у питању, јер то оправдавају конкретне радње које је он критичном приликом предузео у извршењу дела и све околности извршења истог, а Врховни суд му је задржао као правилно утврђене првостепеном пресудом казне затвора у трајању од 5-пет година за кривично дело изнуде у покушају из члана 180. став 3. у вези става 2. и 1. КЗ РС у вези члана 19. КЗ СРЈ, казну затвора у трајању од 2-две године за кривично дело изнуде из члана 180. став 3. у вези става 2. и 1. КЗ РС, и потом га осудио на јединствену казну затвора у трајању од 7-седам година, која је адекватна тежини учињених кривичних дела и друштвеној опасности овог оптуженог као извршиоца и истовремено се показује као нужна и довољна за постизање својом законом прописане сврхе предвиђене чланом 33. ОКЗ.

По оцени Врховног суда правилно је првостепени суд утврдио олакшавајуће и отежавајуће околности које су се стекле код оптуженог ВВ, па је сходно таквој оцени, Врховни суд имајући у виду тежину кривичног дела изнуде из члана 180. став 3. у вези става 1. КЗ РС, сходно измењеној правној квалификацији у односу на првостепену пресуду која је нешто блажа од оне по првостепеној пресуди, али није од утицаја на казну, Врховни суд овог оптуженог осудио на казну затвора у трајању од 3-три године, нашавши да је оваква казна сразмерна тежини учињеног кривичног дела и друштвеној опасности оптуженог ВВ као извршиоца истог.

Истовремено је Врховни суд нашао да се основано жалбом Специјалног тужиоца Округног јавног тужилаштва у Београду указује да су казне затвора изречене оптуженима ЕЕ и ЋЋ за кривично дело изнуде из члана 180. став 3. у вези са ставом 2. и 1. КЗ РС, описано у ставу I-Б у тачки 2. изреке првостепене пресуде, преблаге, имајући у виду тежину тог кривичног дела, обзиром на начин и све околности извршења истог, поготово када се при томе има у виду ранија вишеструка осуђиваност ових оптужених и то за кривична дела са елементима насиља. Дајући тим околностима одговарајући значај у односу на олакшавајуће, Врховни суд је уз примену члана 42. и 43. ОКЗ, нашавши да је и даље оправдана примена изрицања блаже казне од прописаног законског минимума за предметно кривично дело, обзиром на конкретан начин извршења истог од стране ових оптужених, односно њихов допринос, ове оптужене осудио на казне затвора у трајању од по 3-три године, те је у том смислу Врховни суд преиначио првостепену пресуду уважањем жалбе Специјалног тужиоца.

По оцени Врховног суда неосновано се жалбом ОЈТ у Београду, Специјалног тужиоца, првостепена пресуда побија у односу на оптуженог ПП – ослобађајући део под II изреке првостепене пресуде.

Правилно је првостепени суд на основу члана 355. тачке 5. ЗКП, ослободио од оптужбе оптуженог ПП, због кривичног дела изнуде из члана 180. став 3. у вези са ставом 2. и 1. КЗ РС, јер нема доказа да је овај оптужени то дело починио.

Правилност таквог закључка првостепеног суда заснована је на чињеницама да је оптужени ПП од почетка поступка, извршење овог кривичног дела оспоравао, истичући да није с тим имао било какве везе, а у време за које је неспорно утврђено да се догађај десио, да је новац захтеван од оштећеног ОО у ИИ4, он – оптужени ПП, није боравио у ИИ4, што је потврђено и увидом у његов пасош, док је оштећени

ОО на главном претресу био изричит у тврдњи да оптужени ПП није то лице које је код њега долазило у ИИ4 са извесним АЖ да од њега тражи новац, а других доказа није било.

Стога Врховни суд наводе ОЈТ-а – Специјалног тужиоца, којима се напред изнети закључци првостепеног суда побијају, оцењује неоснованим, јер исти садрже само неодређене сумње и индиције, а не доказе из којих би било могуће извести супротан закључак од оног у првостепеној пресуди.

Из изнетих разлога, Врховни суд је на основу члана 391. став 1. и члана 388. ЗКП, одлучио као у ставу I и II изреке ове пресуде.

Записничар, Председник већа-судија,

Биљана Милосављевић, с.р. Милена Инић-Дрецун, с.р.

За тачност отправка

љи